

ZER DA GENERO BERDINTASUNA?

NBE Emakumea emakumeen ahalduzko erakunde¹ bat da, eta hari lotutako Emakumearen Genero eta Aurrerakuntzari buruzko Aholkularitza Bereziaren Bulegoaren (OSAGI) arabera, honako hau da genero-berdintasuna: “emakumeek eta gizonek, neskatxek eta mutikoek eskubide, ardura eta aukera berberak izatea”. **Berdintasunak ez du esan nahi gizonak eta emakumeak gauza bera direla, baizik eta**

eskubideak, ardurak eta aukerak ez daudela jaiotzean suertatutako sexuaren mende; hau da, berdin-berdin hartzen direla kontuan bai emakumeen bai gizonen interesak, beharrak eta lehentasunak². Berdintasuna lortuko bada, **behar-beharrezkoak dira ahalduzko-prozesuak, emakumeek haien bitartez “gauzatzen baitute beren bizitzaren gaineko kontrola, eta haren jabe egiten baitira”³.**

¹ NBERi eta haren agentzia espezializatuari buruzko argibide gehiago: <http://www.un.org/es/sections/about-un/funds-programmes-specialized-agencies-and-others/>

² UNESCOren adierazleak, garapenerako kulturari buruzkoak: Genero-berdintasuna

<https://es.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/digital-library/cdis/Iguldad%20de%20genero.pdf>

³ *Equal participation of women and men in decision-making processes, with particular emphasis on political participation and leadership*, Aurrekariaren dokumentua (Nazio Batuak, 2005), 6. or.

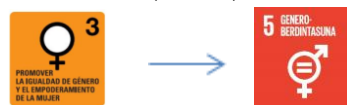
ESKUBIDE BERBERAK GAUZATZEKO ESKUBIDEA.

Emakumeen eta gizonen arteko erabateko berdintasuna lortzea, eta desagerraraztea emakumeen aurkako diskriminazio-modu guztiak; horra hor NBERen balioak. 1945ean San Frantziskoko gutunak erakunde sorrarazi zuenean, honako hau ezarri zuen haren helburuen artean: “berrestea gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren gaineko fedea”. Gero, 1948an, Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalak esplizituki adierazi zuen **oinarrizko eskubideak pertsona guztiengan aplikatzen direla “inongo (...) sexu-bereizketarik gabe”**.

Nahiz eta nazioarteko testu guztiek sexu-diskriminazio mota guztiak arbuiatzen dituzten, hori ez da gauzatu emakumeen errealitatean, haien eskubideak behin eta berriz urratzen baitira emakume jaiotze hutsagatik. **Emakumeen aurkako Diskriminazioa Desagerrarazteko Adierazpenak** ezarri zuen, 1967an, emakumeen kontrako diskriminazio-ekintza guztiak giza duintasunaren aurkako eraso direla, eta eskatu egin zien Estatuei neurriak har zitzatela **“ziurtatzeko babes juridiko egoki bat emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloan”**. Urtebete eskas geroago, **emakumeen eskubideei buruzko itun lotesle bat proposatu zen: Emakumearen**

aurkako bereizkeria mota guztiak ezabatzeko **Konbentzioa (CEDAW)**, Batzar Nagusiak onetsi zuena, 1979an. Sarreran jada aipatzen zuen **emakumeek ez zituztela erabilgarri gizonen eskubide berberak, nahiz eta nazioarteko eta erregioko tresna juridiko anitz egon, genero-berdintasuna aitortzen zutenak**. Konbentzioak zenbait printzipio ezarri zituen, **erreferentzia-esparru direnak Estatuen betebeharrak espezifikoki zehazteko orduan, betiere emakumeen aurkako diskriminazioa desagerrarazteari begira arlo politiko, sozial, ekonomiko eta kulturalen**⁴.

Harrezkeroztik, ugari izan dira genero-berdintasuna lortzeko konpromisoak, nabarmentzeko modukoa izanik **Beijingeko Adierazpena eta Ekintza Plataforma, Emakumeen gaineko Laugarren Mundu Konferentzian onetsia, 1995ean**⁵. **Garapen Iraunkorrerako 5. Helburua (GIH)**, eta haren **9 xedek**, nazioarteko azken konpromisoa dira, hemendik 2030era bitarte **“generoen arteko berdintasuna lortu eta emakume eta neska guztiak ahalduzko”**; horrela, aurrera egingo da 2000tik 2015era bitarte Milurtekoko 3. **Garapen Helburuak (MGH)** ezarritako xedean.

⁴ *Emakumearen eskubideak giza eskubideak dira*, Giza Eskubideen Goi Komisarioaren Bulegoaren argitalpena, Nazio Batuak 2014.

⁵ Argibide gehiago emakumei buruzko mundu konferentzien gainean, Beijing aurretik eta ondoren- [Linka](#)

5GIH: NOLA DESAGERRARAZI GENERO-BERDINTASUNA GALARAZTEN DUTEN OZTOPOAK.

2000etik 2015era bitarte, 3MGHak nazioarteko zein nazioko ahaleginak bultzatu zituen **genero-berdintasun handiagoa lortze aldera, edozein gizarteren garapenean funtsezkoak diren hiru arlotan: (1) hezkuntzarako sarbidea, (2) lan duina eta (3) parte-hartzea bizitza politikoan.**

(1) Eskolatu gabeko neskatxak 52 milioi gutxiago izan ziren 2000etik 2015era bitarte; horrela, neskatxa kopurua 92tik 97ra handitu zen –100 mutileko– lehen hezkuntzan, eta 91tik 97ra bigarren hezkuntzan. Hala eta guztiz ere, **60 milioi neskatxatik gora daude oraindik ere eskolatu gabe munduan**⁶.

(2) Lan ordaindua duten emakumeen proportzioa goraka doa emeki-emeki: 1990ean % 35 zen, eta 2015ean % 41. Nolanahi ere, egoera kaskarragoa dute lanaren arloan: munduan, **emakumeek soldata % 24 txikiagoa jasotzen dute antzeko lanak eginda**⁷.

(3) 1995ean Bejingeko Ekintza Plataforma eratu zenetik, emakume diren ordezkari politikoaren proportzioak gora egin du: % 11 zen 1995ean, eta % 22 2015ean. Hala ere, lider

parlamentarioen (parlamentuko lehendakari) % 16 bakarrik dira emakume.

Benetako berdintasun bat egon dadin, Agenda 2030ak genero-ikuspegia integratzen du GIH guztietan, ez 5.ean bakarrik. **5GIHaren garrantzitsuena da desorekaren sustraietan eragitea proposatzen duela azkenean, hau da, emakumeen aukerak mugatuz berdintasuna galarazten duten oztopoetan:**

- **Indarkeria matxista** (5.2 xedea): Espainian bakarrik, 44 emakume erail zituzten haien bikotekide intimoek 2017an.

Bikote-harremana duten 5 emakumetik batek jasan zuen indarkeria fisikoa edo sexu-indarkeria bikotekide intimoaren aldetik. Iturria: GIHen txostena 2017.

- **Haurren ezkontza** (5.3 xedea) gertatzen da oraindik ere 18 urtetik beherako 4 adingabetik 1engan. **Nerabeen haurdunaldia** % 21 beheratu zen 2000tik 2015era bitarte⁸.

- Emakumeek **etxeko lanetan eta besteak zaintzeko lanetan –ordaindu gabe– ematen duten denbora** (5.4 xedea) gizonek emandakoa halako hiru da ia; horren ondorioz, gainera, emakumeek aukera gutxiago dute beste jarduerak batzuetan aritzeko (hezkuntzan edo lan ordainduan).

⁶ *Gender and EFA 2000-2015: Achievements and challenges. Education for All Global Monitoring Report 2015, UNESCO.*

⁷ Milurtekoko Garapen Helburuen txostena 2015.

⁸ Garapen Iraunkorrerako Helburuen txostena 2017.

NORK ZER EGIN?

NAZIOARTEKO MAILAN

5.5. xedeak emakumeen osoko parte-hartze eraginkorra bilatzen du bai arlo politikoan bai publikoan. Adibide eredugarria litzateke, Nazio Batuen kide diren estatuentzat, benetako berdintasuna ziurtatzea NBERen beraren barne-egiturari, zeren eta ez baita egon emakume bat ere bertako idazkari nagusi izandakoen artean.

NAZIO MAILAN

5.3 xedeak emakumeen genitalen mutilazioa desagerrarazi nahi du, arau sozial gisa irauten baitu 40 herrialdetan⁹. Estatu bakoitzak bere barne-araudira eraman behar du nazioarteko gaitzespena. Espainian tipifikatuta eta zigortua dago jada lesioen delitu hori Zigor Kodearen 147tik 150era bitarteko artikuluetan.

TOKI MAILAN

Gida honetako argazkiaren protagonista Inocenta andrea da, Ixoqi' SA osatzen duten emakumeetako bat. Ezagutu Tecpán herrian, Guatemalan, emakumeak ahalduntzen dituen enpresa sozial horren lana: – Bideoa.

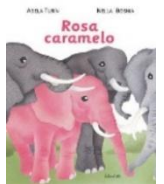
⁹ Adam Muñoz, M. D. *La Mutilación genital femenina y sus posibles soluciones desde la perspectiva del derecho internacional privado*. Córdoba, Kordobako Unibertsitatea, Argitalpen-zerbitzua: Instituto Andaluz de la Mujer, 2003, 23. or.

ETA ZUK, ZER EGIN DEZAKEZU?

“Tolerantzia eta ulermen falta da nazio, kolore eta sinesmen guztien arteko oztoporik handiena... hezkuntza da erantzuna”, Oodgeroo Noonuccal.

Haur eta Lehen Hezkuntza

Adela Turinen “Neskatoen alde” ipuinen bildumak emakumeek familian eta gizartean jokatzeko duten rolen gaineko ikuspegia aldatu nahi du. **Arrosa eta leuna** (+5 urte) da ezagunena. **Bonobo betaurrekodunen egiazko historia** (+5 urte), baita haren irudiak ere, ziur gustagarriak izango direla Haur Hezkuntzan eta Lehen Hezkuntzako lehen mailetan! Helduagoek antzeztu egin dezakete ipuin horietako bat, eta edukia komentatu. Lehen Hezkuntzan genero-indarkeria landu nahi baduzu, primerakoa duzu [bideo hau](#).

Bigarren Hezkuntza eta Batxilergoa

Rol-jokoak! 5eko taldetan banatuta, familia (aita/ama, alaba/semea, amona...) edo bulego bateko (zuzendaria, idazkaria...) eszena bat antzeztuko dute ikasleek. Bukatutakoan, rolen gaineko gogoeta egin: nork egiten ditu etxeko lanak?, bada lanbiderik gehiago “gizonezkoenak” eta beste batzuk gehiago “emakumezkoenak” direnak? Komentatu [lanbideen estereotipoei buruzko bideo hau](#).

Proiektuaren egilea: **FUNDACIÓN FABRE**

Laguntzailea: **Universidad de Navarra**
Instituto de Derechos Humanos

Finantzatzailea: **Nafarroako Gobernua** **Gobierno de Navarra**